

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-01-31

Diarienummer N160-0009/22

Handläggare: Maja Philis

E-post: maja.philis@aldrevardomsorg.goteborg.se

Inrättande av förvaltningsövergripande och lokala pensionärsråd

Förslag till beslut

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

1. Inrättar lokalt pensionärsråd för stadsområde Sydväst med mandatfördelning enligt förvaltningens förslag
2. Inrättar lokalt pensionärsråd för stadsområde Centrum med mandatfördelning enligt förvaltningens förslag
3. Inrättar lokalt pensionärsråd för stadsområde Hisingen med mandatfördelning enligt förvaltningens förslag
4. Inrättar lokalt pensionärsråd för stadsområde Nordost med mandatfördelning enligt förvaltningens förslag
5. Inrättar ett förvaltningsövergripande pensionärsråd med mandatfördelning enligt förvaltningens förslag
6. Antar förvaltningens förslag på arbetsordning för äldre samt vård- och omsorgsnämndens pensionärsråd enligt tjänsteutlåtandets bilaga 1

Sammanfattning

Innan nämndorganisationen 2021 fanns det i de dåvarande tio stadsdelarna tio lokala pensionärsråd. Pensionärsråden avvecklades i samband med omorganisationen till ny nämndsorganisation 2021 och ansvaret för de lokala pensionärsråden överfördes till äldre samt vård- och omsorgsnämnden. Sedan starten av nämndens verksamhet har förvaltningen i dialog med representanter för pensionärsorganisationer och undersökt hur en ny form för dialog och råd kan utformas. Förvaltningens utredning, representanternas synpunkter samt input från presidiet har utgjort underlaget i utformningen av arbetsordning för äldre samt vård- och omsorgsnämndens pensionärsråd.

Förvaltningen har färdigställt ett förslag på organisation, mandatfördelning och arbetsordning för pensionärsråden. Förslaget innebär inrättandet av ett förvaltningsövergripande pensionärsråd samt inrättade av fyra lokala pensionärsråd, ett i varje stadsområde. Totalt innebär förslaget därmed inrättande av fem separata råd.

Förvaltningen har gjort ett förslag på mandatfördelning för respektive lokalt pensionärsråd som utgår från dialogmötena kompletterat med en analys av den

demografiska fördelningen av personer över 65 år samt aktiva lokala föreningar och medlemsantal från de rikstäckande pensionärsorganisationerna.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Genom att tillvarata äldre personers engagemang, kunskaper och erfarenheter kan tjänster, service, insatser och utvecklingsarbete bli mer ändamålsenliga och bättre svara mot de behov som finns gällande nämndens ansvarsområden. Det kan bidra till ökad kvalitet och likvärdighet samt till större effektivitet.

Inrättandet av lokala och förvaltningsövergripande pensionärsråd kommer att kräva personella resurser i form av sekreterare, medverkan från avdelningschef med samordningsuppdrag för stadsområdet samt administration inför och efter sammanträden.

Råden kommer också att behöva en mindre driftsbudget för exempelvis fika vid sammanträden. Fem råd innebär en effektivisering jämfört med de tidigare lokala pensionärsråden som var tio till antalet.

Företrädare för pensionärsorganisationerna har lyft frågan om arvode för ledamöterna i föreslagna råd, se bilaga 2. I stadsdelsnämnderna utgick inget arvode eller ekonomisk ersättning till funktionshinder-, ungdoms-, folkhälso-, pensionärs- eller samhällsbyggnadsråd. Utifrån likvärdighetsprincipen har förvaltningen därför föreslagit att arvode uteblir. Det finns inte heller någon budget avsatt för arvode till kommande ledamöter. Arvode eller ekonomisk ersättning skulle inte utgöra en stor utgift för förvaltningen. Dock innebär arvodering för ledamöter en ökad kostnad för administration av arvodena.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förslaget till arbetsordning samt mandatfördelning inom det förvaltningsövergripande pensionärsrådet samt de fyra lokala pensionärsråden syftar till att en mångfald av de äldre göteborgarna får möjlighet att vara delaktiga i frågor inom nämndens ansvarsområden. På så vis ökar de demokratiska möjligheterna för en större del av civilsamhället där äldre personer är aktiva. Rådets sammansättning ska så långt det är möjligt omfatta en mångfald utifrån de sju diskrimineringsgrunderna: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, religion eller annan trosuppfattning, funktionalitet och ålder. Råden ska också eftersträva en bred lokal förankring. En mångfald bland rådets ledamöter möjliggör ett brett kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Att äldre personer kan fortsätta använda sin kompetens och delge sina synpunkter är positivt för hälsan och livskvaliteten.

Samverkan

Information på förvaltningsövergripande samverkansgrupp den 16 februari 2022.

Bilagor

1. Arbetsordning för äldre samt vård- och omsorgsnämndens pensionärsråd
2. Skrivelse från pensionärsorganisationerna angående arvode

Beslutet skickas till

Stadsledningskontoret

Göteborgs Stads pensionärsråd

Ärendet

Förvaltningen har i dialog med pensionärsorganisationer undersökt hur en ny dialogform för äldre samt vård- och omsorgsnämnden kan inrättas. Nämnden ska ta ställning till att inrätta ett förvaltningsövergripande pensionärsråd samt fyra lokala pensionärsråd samt arbetsordning för råden, se bilaga 1.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

I de tio tidigare stadsdelsnämnderna fanns det lokala pensionärsråd som utgjordes av företrädare för pensionärsorganisationer samt politiska representanter från respektive stadsdelsnämnd. De lokala pensionärsrådets arbete utgick från ett normalreglemente som beslutades av kommunfullmäktige i oktober 2005. Syftet var att fungera som organ för samråd och ömsesidig information mellan företrädare för pensionärsorganisationer och stadsdelsnämnd om frågor som berörde pensionärer som grupp i samhället. För frågor som särskilt berörde pensionärer skulle rådet informeras och ledamöternas synpunkter inhämtas innan beslut. Stadsdelarnas lokala pensionärsråd avvecklades i samband med den nya nämndsorganisationen som infördes 2021. Ansvaret för de lokala pensionärsråden överfördes till äldre samt vård- och omsorgsnämnden. Under 2021 har samråd och dialog förts för att bereda förslag till nya pensionärsråd utifrån organisation, mandatfördelning och arbetsordning.

Dialog och samråd

I samband med omorganisationen har förvaltningen bjudit in till dialogmöten med företrädare för pensionärsorganisationer som deltagit i Göteborgs Stads centrala pensionärsråd samt de tidigare lokala pensionärsråden. Syftet var att tillsammans undersöka hur en ny dialogform i relation till den nya äldre samt vård- och omsorgsnämnden och förändrade stadsområden skulle kunna utformas. Utgångspunkten för samtalen om en ny dialogform var att ta vara på pensionärsorganisationernas engagemang, kunskaper, åsikter och önskemål i syfte att bidra till ett Göteborg där man vill bli och vara äldre. Fyra digitala dialogmöten har hållits under 2021 och det är främst dessa som ligger till grund för utformningen av förslagen i detta underlag.

Två inledande dialogmöten genomfördes med företrädare för pensionärsorganisationer för att inhämta synpunkter om nya dialogformer. Under dialogmötena framkom det att den lokala förankringen och utrymmet att kunna påverka det lokala är viktiga aspekter att bevara vid utformningen av nya dialogformer. Företrädarna ser positivt på att lokala föreningar utöver de rikstäckande pensionärsorganisationerna har deltagit i de tidigare lokala pensionärsråden och vill även fortsättningsvis ha en god representation och mångfald i de nya råden.

Representanterna för pensionärsorganisationerna lyfter fram betydelsen av att komma tidigt in i ärendeprocesser och att de vill kunna bidra med sina kunskaper och erfarenheter i underlag för beslut. Det beskrivs som viktigt att det finns politisk närvaro vid sammanträdena. Flera företrädare betonade särskilt att det behövs tydliga principer för rådets sammansättning samt att det är viktigt att råden inte blir för stora för att kunna fungera effektivt. Att det finns möjlighet att informera och upprätthålla en god kontakt med de äldre göteborgarna beskrivs också som väsentligt för de lokala pensionärsrådets arbetsform.

Ett tredje dialogmöte arrangerades där representanter för pensionärsorganisationer fick komma med synpunkter på den framarbetade arbetsordningen och tjänsteutlåtandet gällande förslag på mandatfördelningen i de lokala pensionärsråden. Dessa synpunkter låg huvudsakligen till grund för utformningen av en arbetsordning för äldre samt vård- och omsorgsnämndens pensionärsråd som var planerad att tas upp på nämndsammanträdet i augusti. Ärendet drogs dock tillbaka efter en återkoppling från presidiet angående långsiktig hållbarhet avseende den politiska representationen i förslaget.

Ett dialogmöte hölls i november och då deltog nämndens ordförande Elisabet Lann. Dialogen syftade till att förtydliga och diskutera frågan om förutsättningar för den politiska representationen i råden. Vid mötet fanns konsensus kring ett antal frågor, exempelvis mötesfrekvens och rådets antal samt att det är kvaliteten på dialogen är den mest avgörande faktorn. De flesta representanterna för pensionärsorganisationerna stod fast vid att det behövs en politisk representation ungefär i nivå med tidigare förslag.

En sista dialog inför beslut hölls i januari 2022 då pensionärsrepresentanterna gav övervägande positiv feedback för förvaltningens förslag. Under mötet fördes även resonemang om fler aspekter än vad som ryms i tjänsteutlåtandet och arbetsordningen och som förvaltningen tar med sig i det fortsatta arbetet med att införa pensionärsråd inom ÄVO.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår ett förvaltningsövergripande pensionärsråd samt fyra lokala pensionärsråd, baserade på stadsområdena. Förslaget syftar till att förstärka pensionärsrepresentanternas delaktighet och inflytande i såväl verksamhetsnära som i viktiga politiska frågor.

Äldre samt vård- och omsorgsnämndens olika pensionärsråd ska vara forum för dialog, erfarenhetsutbyte och information. Råden ska behandla frågor och insatser inom äldre samt vård- och omsorgsnämndens ansvarsområden och som berör pensionärer som grupp. Förvaltningen presenterar här förslag på organisation och mandatfördelning för nämndens pensionärsråd.

Inrättande av ett förvaltningsövergripande pensionärsråd

Förvaltningen föreslår att nämnden inrättar ett förvaltningsövergripande pensionärsråd. Det förvaltningsövergripande pensionärsrådet ska vara beredande instans inför nämndens verksamhetsnominering, det vill säga de områden som nämnden ser som viktigast i det centrala budgetarbetet inför nästkommande år, samt inför nämndens budgetbeslut. Vidare ska rådet vara ett forum för pensionärsföreningarna att föra dialog och lyfta frågor av övergripande karaktär med nämndens representanter.

Rådet sammanträder tre gånger per år. Ledamöterna tillsätts från nämnden och representanter från föreningar som representerar pensionärer eller bedriver pensionärsverksamhet tillsätts från de fyra lokala pensionärsråden.

Förslag på mandatfördelning i det förvaltningsövergripande pensionärsrådet

Antal nämndledamöter i rådet beslutas av nämnden själv.

Förslag på antal ledamöter från de fyra lokala råden är 16 varav 11 från rikstäckande pensionärsorganisationer:

SKPF	4 platser
SPF	3 platser
PRO	3 platser
RPG	1 platser
Lokala föreningar	5 platser

Rådet utser inom sig en ordförande och vice ordförande.

Inrättande av fyra lokala pensionärsråd

Förvaltningen föreslår att nämnden inrättar fyra lokala pensionärsråd – ett per stadsområde. I de lokala pensionärsråden finns representanter från förvaltningen samt representanter från föreningar som representerar pensionärer eller bedriver pensionärsverksamhet. De lokala pensionärsråden bemannas från förvaltningens sida av två avdelningschefer med samordningsansvar för respektive stadsområde. Det ger goda förutsättningar för att föra dialog utifrån ett helhetsperspektiv inom varje stadsområde.

De lokala råden har möjlighet att bjuda in representanter från nämnden vid behov.

Varje råd sammanträder fyra gånger per år.

Förslag på mandatfördelning i de fyra lokala pensionärsråden

För att kunna göra en bedömning av antalet ledamöter i respektive råd har förvaltningen analyserat den demografiska fördelningen av personer över 65 år i de fyra stadsområdena samt gått igenom hur många ledamöter som fanns i stadsdelarnas lokala pensionärsråd. Därtill har en analys gjorts på andel utrikesfödda och på aktiva föreningar som får föreningsstöd från idrotts- och föreningsförvaltningen. De rikstäckande pensionärsorganisationerna har skickat in uppdaterade siffror på sina medlemsantal.

Nedan följer ett förslag på mandatfördelning baserat på informationssamling och analys. *Lokala föreningar* ska i sammanhanget läsas som lokala föreningar *som representerar pensionärer*. Om antalet intresserade föreningar övergår antalet avsedda platser har rådet som uppdrag att inom ramarna för sitt arbete välja och prioritera deltagande utifrån strävan efter mångfald och bred representation.

Stadsområde Sydväst

Inom stadsområde Sydväst finns drygt 24 000 folkbokförda personer över 65 år. Cirka 85 procent är födda i Sverige.

Förslag på antal ledamöter är 14 varav 11 från rikstäckande pensionärsorganisationer:

SKPF	4 platser
SPF	4 platser
PRO	2 platser
RPG	1 plats
Lokala föreningar	3 platser

Stadsområde Centrum

Inom stadsområde Centrum finns knappt 30 000 folkbokförda personer över 65 år. Av dessa är cirka 85 procent födda i Sverige.

Förslag på antal ledamöter är 16 varav 12 från rikstäckande pensionärsorganisationer:

SKPF	4 platser
SPF	4 platser
PRO	2 platser
RPG	2 platser
Lokala föreningar	4 platser

Stadsområde Hisingen

Inom stadsområde Hisingen finns cirka 25 000 folkbokförda personer över 65 år. Drygt 70 procent är födda i Sverige.

Förslag på antal ledamöter är 14 varav 9 från rikstäckande pensionärsorganisationer:

SKPF	3 platser
SPF	2 platser
PRO	3 platser
RPG	1 plats
Lokala föreningar	5 platser

Stadsområde Nordost

Inom stadsområde Nordost finns drygt 12 000 folkbokförda personer över 65 år. Cirka 46 procent är födda i Sverige.

Förslag på antal ledamöter är 10 varav 5 från rikstäckande pensionärsorganisationer:

SKPF	2 platser
SPF	1 plats
PRO	2 platser
Lokala föreningar	5 platser

I varje råd föreslås därutöver att de två avdelningschefer från förvaltningens ledningsgrupp som har särskilt samordningsansvar för det aktuella stadsområdet utses som ordinarie ledamöter.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen anser att det är av stor vikt att nämnden inrättar forum för dialog och samråd mellan nämnd, förvaltning och föreningar som representerar pensionärer eller bedriver pensionärsverksamhet.

Strukturen med ett lokalt pensionärsråd i varje stadsområde bedöms kunna ge goda förutsättningar för att få den viktiga lokala förankringen och aktualiteten för de vi är till för. Det förvaltningsövergripande rådet bedöms vara en konstruktiv form för att samlat kunna ta emot inspel från de lokala pensionärsråden och inkludera dem i beredningen inför nämndens verksamhetsnomineringar, budget med mera. Förslaget ger stora möjligheter för representanter i föreningar och intresseorganisationer att i tidigt skede ha dialog och samråd kring beslutsunderlag på lokal nivå och inkluderas i de tyngsta politiska processerna under året.

Tydliga principer för rådens sammansättning och vikten av att råden har kanaler för att hålla en god kontakt med äldre göteborgare finns i arbetsordningen. Den föreslagna mandatfördelningen möjliggör en god representation och mångfald inom varje råd.

Arbetsordningen som nämnden ska ta ställning till utgår från en mall för rättighetsbaserade råd som är framtagen av stadsledningskontoret. Förvaltningen bedömer att föreslagen arbetsordning svarar upp mot behovet av en gemensam struktur och arbetssätt för pensionärsråden.

Förvaltningens har involverat och inkluderat representanter från föreningar som representerar pensionärer eller bedriver pensionärsverksamhet i framtagandet av förslaget. Flera dialoger har hållits där idéer och tankar har dryftats och vägts mot varandra.

Nämndens presidium har tagit del av förslaget under processens gång och förvaltningen har beaktat inspel från presidiet angående politisk representationen i råden. Förslaget tillgodoser därför inte önskemål från vissa av pensionärsrepresentanterna om politisk representation på alla lokala rådsmöten. Det förklaras dels av presidiets önskemål om förutsättningar för en långsiktigt hållbar god representation från förtroendevalda, dels av en bedömning att många av rådens kommande frågor ligger inom förvaltningens mandat. Möjligheten till inflytande för pensionärsrepresentanterna bedöms som stor även vid möten utan politisk representation. Därtill finns möjligheten för de lokala råden att bjuda in representanter från nämnden vid behov samt att i det förvaltningsövergripande rådet föra direkt dialog med nämndens representanter.

Förslaget tillgodoser inte representanternas framlagda förslag om arvodering för deltagande i råden. Motiveringen till det är likvärdigheten vad gäller liknande typer av råd som finns i staden idag och de som de tidigare stadsdelsnämnderna hanterat, exempelvis dåvarande pensionärsråd, funktionshinderråd och ungdomsråd, där inga arvoden utgår eller utgick. En separat skrivelse angående arvodering av rådens ledamöter har inkommit till förvaltningen och biläggs tjänsteutlåtandet som bilaga 2.

Äldre samt vård- och omsorgsnämndens olika pensionärsråd syftar till att vara forum för dialog, erfarenhetsutbyte och information. Råden ska behandla frågor och insatser inom äldre samt vård- och omsorgsnämndens ansvarsområden som berör pensionärer som grupp. Det föreliggande förslaget bedöms kunna tillgodose behovet av dialog och samråd och syftet med pensionärsråden. Nämnden föreslås bifalla inrättandet av totalt fem pensionärsråd samt anta rådets mandatfördelning och arbetsordning.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen

Michael Göransson

Babbs Edberg

Tf. avdelningschef Kvalitet och
Utveckling

Förvaltningsdirektör

